

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2020-11-23

Rev 2020-12-02

KS/2020:163

Yttrande över ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande överlämna stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Stadsledningsförvaltningen konstaterar inledningsvis att Solna stad inte har för avsikt att ha synpunkter på de många och detaljerade förslag om utformningen av migrationspolitiken som presenteras i utredningen. Migrationspolitiken är en statlig angelägenhet och statens fulla ansvar för migrationspolitiken innebär att staten inte ska överlåta till andra samhällssektorer ta ansvar för problem och kostnader som uppstår. Det är därför oroande att det tydligt framgår av utredningen att migrationen, såväl på kort sikt som på lång sikt, påverkar många samhällsaktörer såsom kommuner och regioner. När det dessutom är osäkert vilka förslag som slutligen kommer att finnas med i ett slutgiltigt beslut blir det svårt att få en överblick över de lokala konsekvenserna. Därför måste beslut om migrationspolitiken även omfatta regelverk för hur genomförandet ska ske i kommunerna och kommunernas åtgärder till fullo ersättas av staten.

Solna stad noterar att kommittén i stora delar har undvikit att diskutera effekter på lokal och regional nivå. Det finns exempelvis inga konsekvensbeskrivningar av kommunernas generella möjligheter att ta emot nyanlända. De beskrivningar som finns med berör enbart ytligt de konsekvenser som förslagen kan få för den regionala och lokala nivån. Detta måste tydliggöras bättre och det måste framgå lika tydligt att staten har för avsikt att fullfölja sitt ansvar genom ekonomiskt och verksamhetsmässigt ta hela ansvaret för konsekvenserna på lokal nivå.

Om integrationen ska påbörjas redan tidigt under uppehållstillståndet, så anser Solna stad att staten måste kraftsamla med insatser som ger den nyanlända goda förutsättningar att lära sig det svenska språket, samtidigt som personerna ges möjlighet att förberedas för den svenska arbetsmarknaden. Det förutsätter att statens myndigheter, främst arbetsförmedlingen, har ett brett register av åtgärder som medger insatser kopplade till arbetsmarknaden. Om kommunerna ska kunna ges förutsättningar att medverka till en bra introduktion under etableringstiden måste det även finnas en stadgad skyldighet för arbetsförmedlingen att samverka med kommunen. Solna har goda erfarenheter och har visat höga resultat med att få ut nyanlända i arbete, men för att det ska kunna bestå förutsätter det att statens myndigheter medverkar till att göra det möjligt.

Kristina Tidestav
Stadsdirektör

Anders Offerlind
Förvaltningschef

Bakgrund

Solna stad har på remiss fått den statliga utredningen ”En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)”. Justitiedepartementet vill ha synpunkter senast den 7 december 2020.

Utredningen presenterar 26 olika förslag som bl a innebär att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska vara huvudregel, att tiden för det första uppehållstillståndet ska vara tre år och att permanent uppehållstillstånd kan beviljas först därefter, med undantag för kvotflyktingar som, i likhet med dagens regelverk, föreslås få permanent uppehållstillstånd redan från första året. För att få permanent uppehållstillstånd föreslår utredningen bland annat att det ska krävas vissa språk- och samhällskunskapskrav för att den nyanlände ska få PUT. Genomförandet av den föreslagna undervisningen och proven ska ligga på kommunerna.

Bedömningen är att kostnader för kommuner och regioner, som uppstår till följd av migrationen, på sikt minskar, eftersom det medför ett lägre antal nyanlända än vid en återgång till utlänningslagen. Någon jämförelse med dagens tillfälliga lagstiftning görs dock inte. Däremot bedöms vissa nya kostnader uppstå för kommunerna till följd av kommitténs förslag.

Förvaltningens synpunkter

Generellt om utredningens olika förslag

Solna stad vill inledningsvis framföra att kommunen inte har för avsikt att ha synpunkter på de många och detaljerade förslag om utformningen av migrationspolitiken som presenteras i utredningen. Migrationspolitiken är – och ska fortsätta vara – en statlig angelägenhet, vilket även förutsätter att staten tar det fulla ansvaret för politikens effekter såväl kortsiktigt som långsiktigt. Eftersom kommuner och regioner även fortsättningsvis förutsätts biträda staten i genomförandet av politiken, förutsätter det i sin tur att spelreglerna för landets kommuner och regioner redan från början är tydliggjorda, transparanta och hållbara över tid.

Statens fulla ansvar för migrationspolitiken innebär att staten inte ska överlåta till andra samhällssektorer ta ansvar för problem och kostnader som uppstår. Det är därför oroande att det tydligt framgår av utredningen att migrationen, såväl på kort sikt som på lång sikt, påverkar många samhällsaktörer såsom kommuner och regioner. När det dessutom är osäkert vilka förslag som slutligen kommer att finnas med i ett slutgiltigt beslut blir det svårt att få en överblick över de lokala konsekvenserna. Därför måste beslut om migrationspolitiken även omfatta regelverk för hur genomförandet ska ske i kommunerna och kommunernas åtgärder till fullo ersättas av staten.

Kommunmottagande

Solna stad noterar att kommittén i stora delar har undvikit att diskutera effekter på lokal och regional nivå. Det finns exempelvis inga konsekvensbeskrivningar av kommunernas generella möjligheter att ta emot nyanlända. Detta är en betydande svaghet i utredningen då det är uppenbart att det förutsätts att kommunerna fortsätter att medverka till att lösa statens åtagande. De beskrivningar som finns med berör enbart ytligt de konsekvenser som förslagen kan få för den regionala och lokala nivån. Detta måste tydliggöras bättre och det måste framgå lika tydligt att staten har för avsikt att fullfölja sitt ansvar genom ekonomiskt och verksamhetsmässigt ta hela ansvaret för konsekvenserna på lokal nivå.

När utredningen resonerar om ekonomiska konsekvenser ligger fokus på hur de framlagda förslagen förhåller sig till en återgång till tidigare lagstiftning. I samtliga fall innebär det att kostnaderna minskar, eftersom antalet nyanlända minskar i förhållande till 2015 års nivåer. Däremot görs inte någon jämförelse med dagens tillfälliga lagstiftning, som gäller under perioden 2016-2021. Det innebär att kommunernas åtagande som utförare av statens migrationspolitik – i förhållande till dagens situation – i stort sett blir omöjligt att bedöma. Det är därför svårt ur ett kommunalt perspektiv bedöma vilka konsekvenser förslagen får för kommunernas verksamhet, vilka volymer som kommunmottagandet ska planeras utifrån och därmed hur organisationerna ska dimensioneras. I kommande beslut måste detta tydliggöras.

Det är även oklart om förlängningen av de tidsbegränsade uppehållstillstånden till tre år, även kommer att påverka tidsutdräkten för den statliga etableringsplanen/ersättningen. Staten har idag fastställt etableringsplanens tid till två år och det behövs ett förtydligande om tiden för planen och därmed ersättningen är tänkt att förlängas. Det kommunala mottagandet påverkas i hög grad av en sådan förändring, inte minst när det gäller möjligheterna att klara tillgången till bostäder. Innan förslagen beslutas måste en konsekvensutredning av förutsättningarna på den lokala nivån göras.

Påverkan på utbildningsverksamheten

Ansvaret för genomförandet av kommitténs förslag om att den undervisning och det prov som den nyanlände ska genomgå för att få uppehållstillstånd föreslås ligga på kommunerna. Solna stad anser att staten i beslutet om migrationspolitiken måste vara tydlig med att det är staten som ska stå för de kostnadsökningar som förslaget innebär. Det är orimligt om kommunerna ska behöva dra ner på annan redan befintlig vuxenutbildning för att finansiera denna nya uppgift. I det fall det ska finnas en nationell likvärdig testverksamhet är det dessutom ett bättre alternativ att staten själv bedriver verksamheten istället för att det ska anordnas på olika sätt i olika delar av landet.

Bostadsbristens begränsningar

I utredningen konstateras att kommunmottagandet av nyanlända under vissa förutsättningar kan generera intäkter till kommuner när ett oanvänt bostadsbestånd kommer till användning. Solna stad kan konstatera att denna beskrivning säkert kan stämma i vissa delar av landet, men också att det i många av landets kommuner, inte minst i storstadsregionerna finns en brist på bostäder, trots ett betydande bostadsbyggande. Staten behöver därför vid fördelning av nyanlända till kommunerna ta betydligt större hänsyn till bostadssituationen i kommunerna.

Arbetsmarknadsrelaterade insatser mm

Om integrationen ska påbörjas redan tidigt under tiden för uppehållstillståndet, så anser Solna stad att staten måste kraftsamla med insatser som ger den nyanlände goda förutsättningar att lära sig det svenska språket, samtidigt som personerna ges möjlighet att förberedas för den svenska arbetsmarknaden. Det förutsätter att statens myndigheter, främst arbetsförmedlingen, har ett brett register av åtgärder som medger insatser kopplade till arbetsmarknaden. Om kommunerna ska kunna ges förutsättningar att medverka till en bra introduktion under etableringstiden måste det även finnas en stadgad skyldighet för arbetsförmedlingen att samverka med kommunen.

Solna har bra erfarenheter och har visat mycket goda resultat med att få ut nyanlända i arbete, även under etableringstiden, men för att det ska kunna bestå förutsätter det att staten medverkar till att göra det möjligt. Staten måste fortsätta att medverka till insatser som aktivitetsstöd,

arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar. Det måste även vara möjligt att kombinera sin svenskutbildning med arbetsrelaterad praktik.

Kommunstyrelsen

§ 163

Yttrande över betänkandet "En långsiktigt hållbar migrationspolitik" (SOU 2020:54) (KS/2020:163)

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande överlämna stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2020-12-02.

Sammanfattning

Stadsledningsförvaltningen konstaterar inledningsvis att Solna stad inte har för avsikt att ha synpunkter på de många och detaljerade förslag om utformningen av migrationspolitiken som presenteras i utredningen. Migrationspolitiken är en statlig angelägenhet och statens fulla ansvar för migrationspolitiken innebär att staten inte ska överlåta till andra samhällssektorer ta ansvar för problem och kostnader som uppstår. Det är därför oroande att det tydligt framgår av utredningen att migrationen, såväl på kort sikt som på lång sikt, påverkar många samhällsaktörer såsom kommuner och regioner. När det dessutom är osäkert vilka förslag som slutligen kommer att finnas med i ett slutgiltigt beslut blir det svårt att få en överblick över de lokala konsekvenserna. Därför måste beslut om migrationspolitiken även omfatta regelverk för hur genomförandet ska ske i kommunerna och kommunernas åtgärder till fullo ersättas av staten.

Solna stad noterar att kommittén i stora delar har undvikit att diskutera effekter på lokal och regional nivå. Det finns exempelvis inga konsekvensbeskrivningar av kommunernas generella möjligheter att ta emot nyanlända. De beskrivningar som finns med berör enbart ytligt de konsekvenser som förslagen kan få för den regionala och lokala nivån. Detta måste tydliggöras bättre och det måste framgå lika tydligt att staten har för avsikt att fullfölja sitt ansvar genom ekonomiskt och verksamhetsmässigt ta hela ansvaret för konsekvenserna på lokal nivå.

Om integrationen ska påbörjas redan tidigt under uppehållstillståndet, så anser Solna stad att staten måste kraftsamla med insatser som ger den nyanlända goda förutsättningar att lära sig det svenska språket, samtidigt som personerna ges möjlighet att förberedas för den svenska arbetsmarknaden. Det förutsätter att statens myndigheter, främst arbetsförmedlingen, har ett brett register av åtgärder som medger insatser kopplade till arbetsmarknaden. Om kommunerna ska kunna ges förutsättningar att medverka till en bra introduktion under etableringstiden måste det även finnas en stadgad skyldighet för arbetsförmedlingen att samverka med kommunen. Solna har goda erfarenheter och har visat höga resultat med att få ut nyanlända i arbete, men för att det ska kunna bestå förutsätter det att statens myndigheter medverkar till att göra det möjligt.

Signatur

Röstförklaring

Sandra Lindström (V) deltar inte i beslutet enligt *bilaga 5*.

Yttrande

Arne Öberg (S) lämnar yttrande enligt *bilaga 6*.

Solna den 7 december 2020
Kommunstyrelsen, ärende 10
KS/2020:163

Yttrande över "En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)"

Röstförklaring

Vi delar förvisso de synpunkter som framhålls i förvaltningssvaret om behovet av att utredningen beskriver effekter av förslagen för kommunerna. Vi delar även synen på att det inte är Solna stads roll att ha detaljerade synpunkter på migrationspolitiken, då detta är en fråga som bäst behandlas i den ordinarie partipolitiken.

Vi delar däremot inte det som framhålls i yttrandet om att staten ensamt är ansvarig för migrationen. Staten har ett viktigt övergripande ansvar både praktiskt och ekonomiskt, inte minst vad gäller det initiala mottagandet. Men där statens ansvar slutar har kommunerna en viktig roll att spela vad det gäller det långsiktiga integrationsarbetet. Formuleringar såsom att "staten inte ska överlåta till andra samhällssektorer ta ansvar för problem och kostnader som uppstår" kan tolkas som att migrationen ber definition medför problem och som att Solna stad inte är villig att ta sitt ansvar för migrationen i det långsiktiga perspektivet om det medför minsta kostnad eller uppoffring.

Det är ett återkommande mönster att Solna stad i diverse yttranden försöker friskriva sig från att engagera sig i saker som kan medföra kostnader för staden. Vi anser istället att samhällsvärdet av ett visst engagemang i högre grad än idag behöver vägas mot de kostnader de kan medföra.

Detta gör att vi i Vänsterpartiet inte kan ställa oss bakom yttrandet. Jag deltar därför inte i beslutet om yttrande över "En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)".

Sandra Lindström
Vänsterpartiet

Kommunstyrelsen 7 dec. 2020

Ärende 10 Yttrande över "En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)

YTTRANDE

Solna stad har på remiss fått den statliga utredningen "En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)". Socialdemokraterna tycker att Solna har varit väl summarisk och kort i sitt remissvar. Solna lämnar inte synpunkter på de förslag om utformningen av migrationspolitiken som presenteras i utredningen. Förslag som berör och påverkar den enskilde människans och kommunmedlemmens framtid.

Flera förslag berör nya former av uppehållstillstånd och därmed får varje kommun både en central roll i mottagandet och ett reellt ansvar på individnivå för de som bor i kommunen. Solnas väl tekniska syn på att en individ skulle kunna bo enbart i en stat håller inte i praktiken. Man bor både i en stat och en kommun samtidigt och ska vi nå framgång med integrationen behöver alla samhällsaktörer samverka. Den kommunala rollen i en långsiktigt hållbar migrationspolitik saknar vi helt i remissvaret.

Arne Öberg
Socialdemokraterna